

Kuka keksi sanahirviön?

Kuka keksi kutsua sote-alueita tai maakuntia sanahirviöllä ”hyvinvointialue”? Asiasta on vitsailtu julkisuudessa. Kukaan ei kuitenkaan kehtaa korjata kunniaa keksinnöstä. Todetaan vaan, että käsite periytyy sote-lakien valmistelun alkuajoilta.

Lainlaatijat kyllä pohtivat asiaa. Ehkä ounasteltiin, että monimerkityksisen sanan valitseminen huonontaisi mielikuvaa sotesta. Vuoden 2000 lopulla sosiaali- ja terveysministeriöstä otettiin sähköpostitse yhteyttä Kotimaisten kielten keskukseseen (Kotus) ja kyseltiin.

Kotus tyrmäsi oikopäätä nimen hyvinvointialue. Keskus on sitten toistuvasti arvostellut termin käyttöä. Jo sana hyvinvointi on epähavainnollinen ja moniselitteinen. Se ei kuvaa hallinnollisen yksikön tehtäviä, vaan viittaa sen tavoitteisiin.

Konsulttien suosikkisanaa hyvinvointi käytetään laajalti ja löysästi kaupallisissa yhteyksissä kuten liikunta-, kuntoilu- ja kauneuspalveluissa. Hyvinvointialue-nimitys voidaan myös kokea sävyllään vähätteleväksi. Vaikka sosiaali- ja terveystalvakuilla ja pelastustoimella yritetään edistää asukkaiden hyvinvointia, alueilla tulee asumaan paljon ihmisiä, jotka eivät todellakaan voi hyvin.

Ruotsinkieliset kansalaisemme ovat samoilla linjoilla. Ensiksi poliitikot keksivät kökön sanan, ja sitten se käännettiin vielä kökömmiin. Ruotsiksi hyvinvointialueen nimeksi tuli ”välfärdsområde”. Landskap olisi sielläkin tuntunut paremmalta. Huonon nimen loppuosan olisi ainakin pitänyt kuulua ”region”.

Kotus suositteli, että laissa uusista sote-alueista käytettäisiin yksinkertaisesti vain nimeä ”maakunta”, ruotsiksi ”landskap”. Nimien selkeys ja helppous auttaisivat kansalaisia ymmärtämään paremmin hallinnon toimintaa.

Ehkä nimen valintaan vaikutti jo yksi toimiva laitos, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tällä laitoksella menee hyvin. Se sai juuri valmiiksi hulpean 40 miljoonaa maksaneen uudisrakennuksensa. Irvileuat arvostelevat THL:ää. Sen nimeksi pitäisikin muuttaa Sairausten ja pahoinvoinnin laitos (SPL).

No, nyt meillä kuitenkin on ne hyvinvointialueet. Vaalit on pidetty, ja maakuntiin on valittu kallispalkkaiset johtajat. Jotkut ovat saattaneet huomata, että Salon veroprosentti on nyt vain 8,11. Ei kannata kuitenkaan vielä panna ranttaliksi, kyllä se on sama kuin ennenkin, mutta isompi osa kerätään nyt valtionverotuksessa.

Käytännössä kaikki maakunnat ovat rutosti alijäämisiä, Varsinais-Suomikin lähes 100 miljoonaa. Valtion budjettiehdotuksessa näkyy valtava rahavirta, noin 20,6 miljardia maakuntien toiminnan käynnistämiseen. Yllättäen tätä rahaa ei ole eritelty eikä pilkottu, vaikka se on noin neljäsosa koko budjetista. Ja se tulee kasvamaan!

Uudet maakunnat ovat innostaneet niminikkareita. Jotkut nimet ovat keinotekoisia, jotkut huvittavia kuten vaikka Siun sote. Omasta alueestamme käytetään nyt luontevaa nimeä ”Varha”. Nimi aiheutti vähän kärhämää, koska se sattuu olemaan myös sukunimi.

Vaikkei Varha olekaan suomea, se tuo myönteisiä mielikuvia. Hoidetaan asiat kuntoon – varhain. Varha-logokin on ihan mukiinmenevä. Toivottavasti Perniössä jatkuu entinen meininki. Vastaanotolle pääsee varhain, ja hoito on varsin ensiluokkaista. Siitä huokuu tekijöiden vankka sitoutuminen työhönsä.

Meiltä katsoen Helsingin seudulla koetut parinkin päivän raastavat jonotukset ensiavussa tuntuvat suorastaan mielettömiltä kauhutarinoilta.

pajen.fi